George Tofan
130 de ani de la naștere
5 noiembrie 1880-15 iulie 1920

Argument

George Tofan are nevoie de propria istorie, deoarece acest ctitor al învățământului românesc din Bucovina, aflat sub fascinația politică a cauzei naționale, a ars intens în cei aprope 40 de ani de viață de martir al neamului. De aceea portretul următor, sintetizează originalitatea acestuia, etapele lui de evoluție, temperamentul şi sensibilitatea lui ca şi idealist, oprindu-se asupra atitudinii spirituale a unui pedagog al neamului din care face parte, a lui însuşi şi a motivațiilor de adâncime.

Personalitate complexă,
spirit receptiv la modernitate,
pedagog devotat şi om politic,
poet şi publicist,
George Tofan este un caz pe cât de
complex, pe atât de reprezentativ
pentru o întreagă categorie de
cărturari români bucovineni,
ieşiți din orizontul satului tradițional.
Apostol al intelectualilor
din Bucovina şi Basarabia,
al pătimirii acestui neam,
el a reprezentat
în măsura cea mai înaltă,
modelul intelectual şi creator în cultura
românească interbelică ,
o veritabilă revelație a timpului său.

Originar
din satul de legendă - Bilca,
județul Rădăuți pe atunci,
având-i ca părinți pe
Eutichie şi Zamfira Tofan,
țărani vrednici, dar săraci,
Georgie avea să fie primul şi din
păcate singurul lor urmaş în
viață (Onufrie, fratele lui mai
mic, s-a stins la doar trei anişori,
în 1887).
Bucuria venirii lui Georgie pe
lume, a fost atât mare, că
petrecerea a ținut trei zile lungi,
de toamnă, şi a urmat fabulosul
tipic bucovinean local.

Seninătatea, bucuria de a trăi,
candoarea copilului Georgie este
privegheată în special de
duioasa lui mamă,
deoarece tatăl, fiind singurul
aducător de venituri, mici şi
sporadice rezultate din munca lui ca
zilier, era în marea majoritate a
timpului plecat.
Imaginea copilariei
se constituie astfel ca o vârstă a
inocenței şi voioşiei,
într-un topos misterios, uneori cu
dimensiuni fantastice în care
mama îi este model de cumințenie,
iar preotul satului, blând sfătuitor.

Anii de şcoală
petrecuți în sat sub atenta grijă a învățătorului - apostol, Gheorghe Brăileanu - un adevărat Domnul Trandafir, aveau să-şi pună amprenta asupra personalității viitorului mare dascăl George Tofan. Inteligența lui peste medie, perseverența şi seriozitatea copilului Georgie, i-a convins pe învățătoarea lui, Melania Brăileanu (fiica lui Gheorghe Brăileanu), preotul satului şi Societatea Şcoala română, să investească în el încredere, dar şi ajutor financiar pentru ca el să meargă mai departe la liceu în Suceava, unde şi ajunge în toamna lui 1892.
Acolo el a demonstrat calitățile lui intelectuale remarcabile şi a fost înscris în clasa paralelă cu predare în limba română, liceul fiind cu predare în limba germană.

Implicarea Societății "Şcoala română " în educarea acestor copii, a mers până acolo, încât membrii ei au înființat din contribuții proprii, un fond de burse pentru copii merituoşi, dar fără posibilități financiare, iar alte ajutoare mai însemnate au fost:

- *preotul Vasile Cocârlă a donat 40104 coroane, cu care s-au cumpărat clădirea şi grădina aferentă (în prezent sediul CCD G. Tofan Suceava), ce avea să funcționeze ca internat, o tiparniță şi pentru deschiderea unei librării-papetărie;*
- *Ecaterina Vasilovici, sora mitropolitului Moldovei Silvestru Morariu, a donat 17,19 ha de pământ pentru trebuința acestor copii.*

În toamna anului 1900, George Tofan s-a înscris la Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii Germane din Cernăuţi, unde a învins reticenţa şi dispreţul faţă de cultura românească şi a uimit întregul colecitv de cadre didactice cu ardoarea şi pasiunea cu care învăţa acest tânăr, depozitar al întregii energii culturale a Bucovinei asuprite, conştient parcă de înalta misiune ce avea să o împlinească. Este perioada în care îşi va însuşi disciplina germană şi va deprinde stilul cercetării ştiinţifice, necesare formării unui viitor luptător valoros pentru o bătălie imposibilă pentru mulţi, dar posibilă pentru el: Marea Unire a românilor.

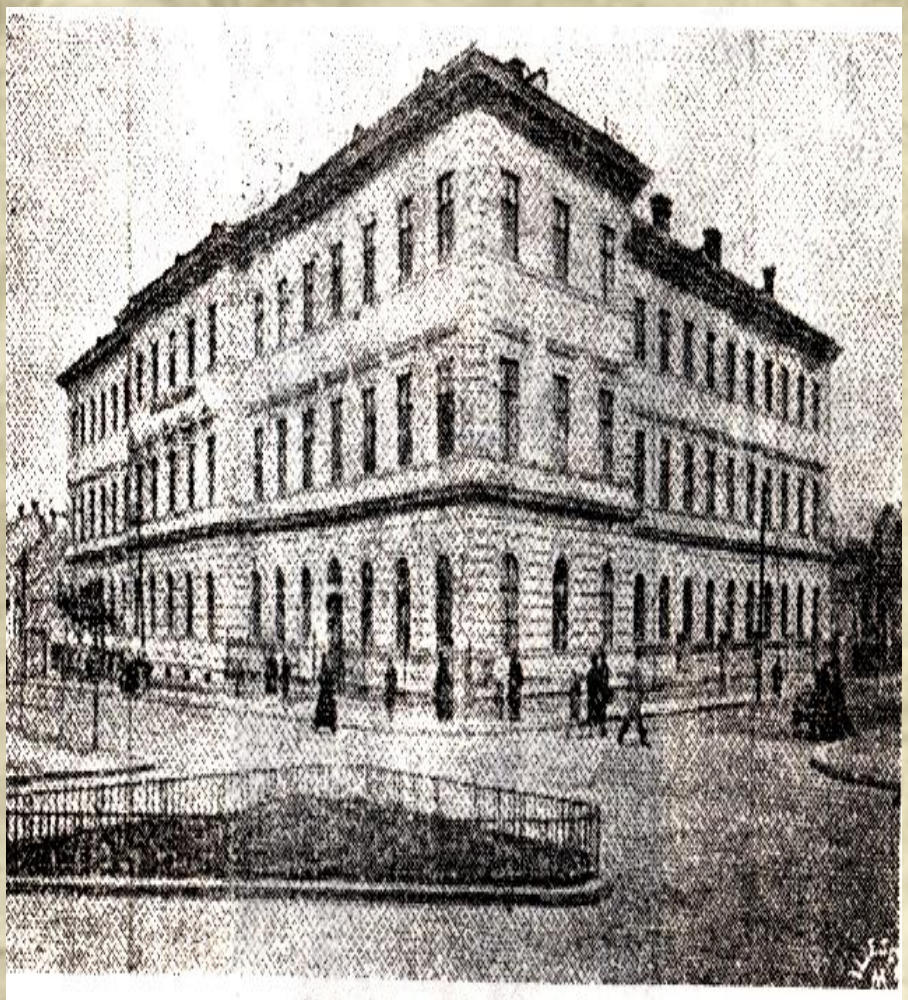

Universitatea din Cernăuți,
unde a studiat G. Tofan între anii 1900-1904

Perioada următoare s-a caracterizat prin studiu intens, participări la întâlniri culturale şi călătorii în România, Austria Danemarca, Germania, Ucraina, Polonia (pentru a compara sisteme politice, de cultură şi învățământ), iar în 1904 se reîntoarce ca profesor la Colegiul Clasic din Suceava, ca profesor de literatură şi istoria românilor (cu toate că formația sa era clar superioară, situația financiară şi pericolul pe care îl reprezenta pentru stăpânirea austro-ungară, nu i-au permis accesul la o catedră universitară).

Aici ,
va trezi un adevărat curent
național, descumpănitor pentru
ocupația austriacă, dar atât de
bine primit de românii din orice
pătură socială (cronicar prolific
al realității acelor vremuri,
deschide seria conferințelor de la
Clubul Român din Suceava,
semnează ca secretar al Societății
Şcoala română, alături de
preşedintele ei,
preotul Simion Florea Marian,
Apelul pentru deschiderea
internatului de băieți, pr. Vasile
Cocârlă).

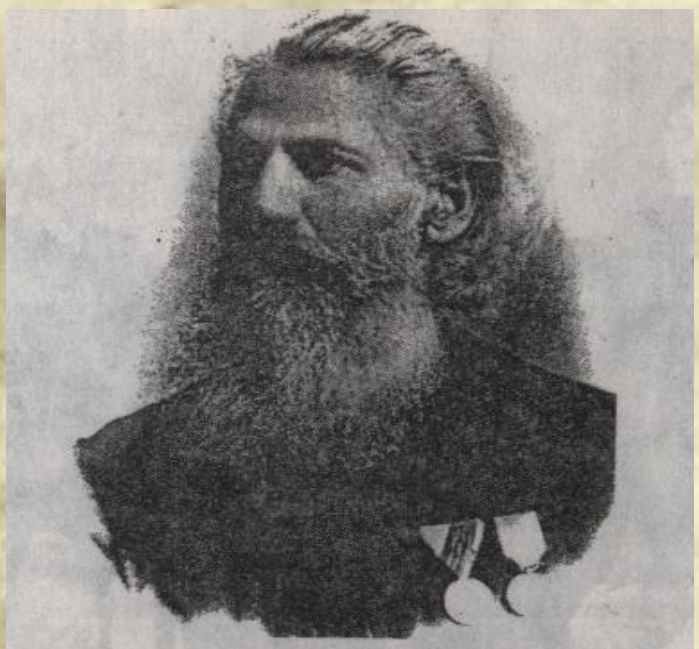

Simeon Florea Marian,
părintele profesor al lui G. Tofan
la Liceul Clasic din Suceava

În 1906, ocupă prin concurs (până în 1914), cu rezultate excepționale, catedra de limba română de la Școla Normală din Cernăuți, dar va mai preda și istoria și geografia și aici și la Școala Reală Superioară Greco-Orientală din Cernăuți, iar ca diriginte, va fi de neuitat de către elevii lui. Generațiile de învățători formate de el, aveau să fie semințele roditoare pentru o pedagogie și o cultură românească autentică și valoroasă, iar sloganul lui era: unirea culturală a românilor, trebuie să preceadă unirea politică.

George Tofan împreună cu eleve şi elevi români
de la Şcoala Normală din Cernăuţi în 1910

Corul Şcolii Normale din Cernăuți 1914

Inițiază
(influențat fiind de exemplul lui Spiru Haret)
Reforma Învățământului în limba română, aceasta însemnând curicula, disciplinele, manualele în limba română, adaptate la noile metode de învățământ ale vremii.

Ca membru
al Comisiei Speciale de Examinare a învățătorilor debutanți,
dar şi ca formator competent,
el propune organizarea de consfătuiri periodice, dar şi întâlniri şi dezbateri profesionale în cadrul cursurilor de vară (feriale) ale cadrelor didactice
(idee care i-a atras în mod plăcut atenția lui Nicolae Iorga)
şi chiar a dus la crearea Universității de la Vălenii de Munte şi apoi la Dorna Candrenilor, ulterior la Chişinău în 1917 şi 1918, congrese ale învățătorimii române din Bucovina (1906 la Rădăuți, 1914 la Suceava, 1917 în Basarabia, 1919 la Cernăuți);

Ca preşedinte
al Comitetului Reuniunii
Şcolare Române (1907),
face toate demersurile
ca acesta să devină
Asociația Corpului Didactic
Român din Bucovina -1908,
cu cele două filiale (de la Gura
Humorului şi Câmpulung),
un organism viabil de apărare a
şcolii româneşti.

Datorită
calităților sale excepționale de pedagog,
pe data de 12 noimbrie 1914,
George Tofan primeşte din partea
Ministerului Instrucțiunii Publice din
Bucureşti,
însărcinarea să înființeze un liceu
românesc şi o şcoală profesională de
fete,
în oraşul Bazargic din Cadrilater
(un oraş murdar, cu amprente ale
ocupației otomane de până în 1913).

Aici,
în ciuda mizeriei şi a bolii
care a pus stăpânire pe el,
a reuşit să pună temelia
învățământului românesc
şi să se facă iubit şi apreciat de
comunitatea locală,
până în septembrie 1916,
când trupele germano-bulgaro-turce
ocupă oraşul,
iar George Tofan, foarte bolnav,
ia calea pribegiei prin Moldova,
deoarece Bucovina era sub teroarea
spânzurătorilor şi execuțiilor tuturor
luptătorilor din mişcarea românească.

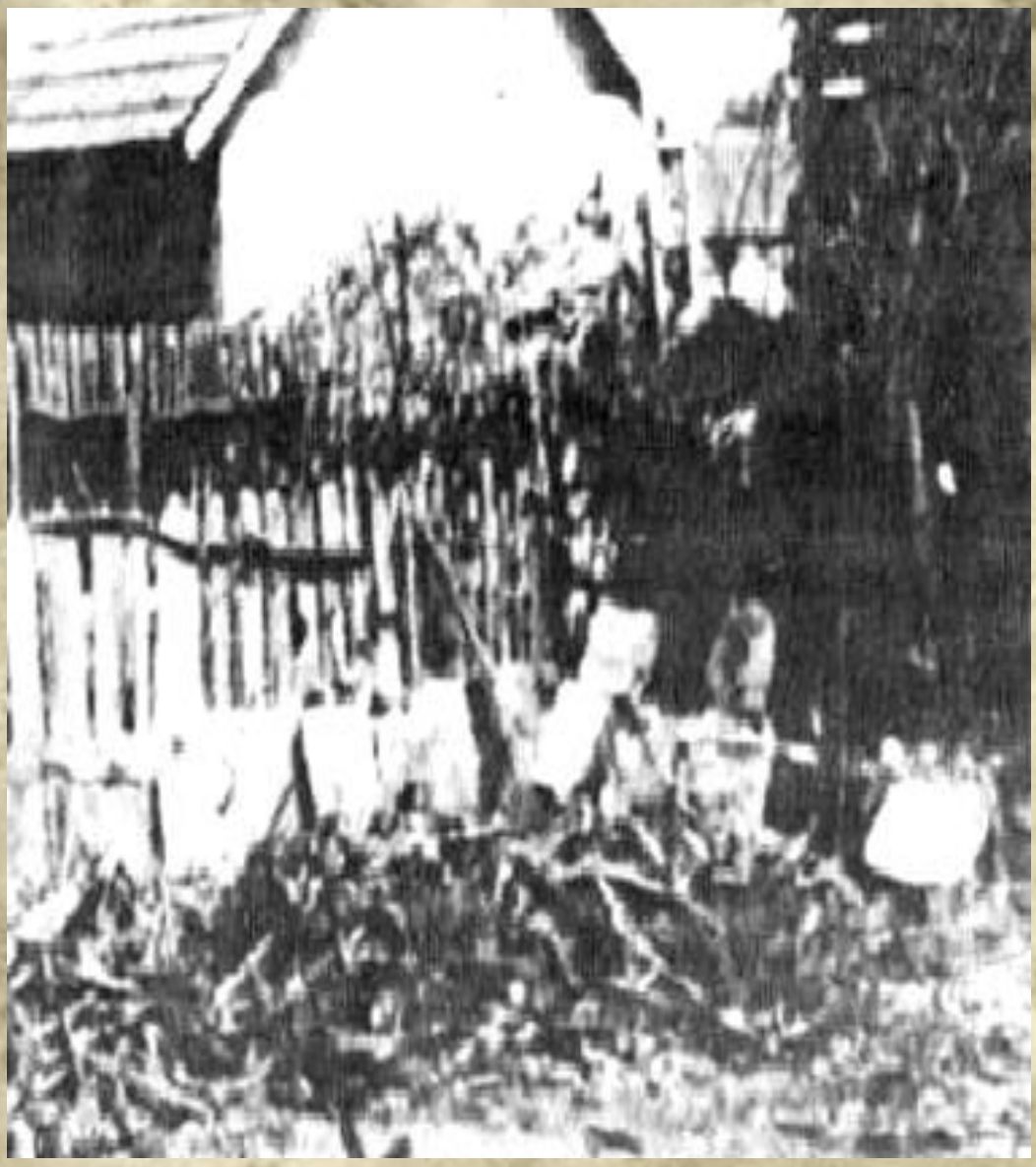

În iunie 1915
se înființează
Asociația Bucovineană, cu
scopul cultivării idealului
național (printre membrii ei
fiind și George Tofan),
iar după câteva luni se
desprinde din ea o nouă
formațiune –
Federația Unionistă,
care se va ocupa de propaganda
pentru intrarea României în
război alături de puterile
Antantei.

În ianuarie 1917
autoritățile austro-ungare îi
condamnă la moarte
pe cei 12 membri ai
Comitetului de luptă împotriva
represiunilor (printre ei şi
George Tofan), sub acuzația de
Înaltă trădare,
şi începe urmărirea dramatică a
acestora.
Ei se refugiază în Basarabia şi
îşi continuă lupta pentru
eliberarea şi emanciparea
românilor de pretutindeni,
George Tofan contribuind cu
toată ființa lui prin
coordonarea tuturor cursurilor
de formare a învățătorilor
basarabeni şi transnistreni.

În martie 1918,
Liviu Marian îi propune lui
George Tofan să ceară
Sfatului Țării, cetățenia,
deoarece nemții
cereau extrădarea
refugiaților bucovineni pentru
a fi judecați și executați.
Dar salvarea vine pe 27
martie, când
Sfatul Țării hotărăşte Unirea
Basarabiei cu România,
un act istoric de o deosebită
însemnătate,
şi o victorie pentru luptătorul
de-o viață George Tofan.

1917-1918

Va continua
să activeze ca profesor la
Şcoala Eparhială de fete din
Chişinău,
iar în 6 noiembrie 1918
este numit de Ministerul
Instrucțiunii Publice şi
Cultelor Bucureşti,
revizor şcolar al județului
Chişinău.
Pe 15 noiembrie 1918
este decorat cu
Medalia Bărbăție şi Credință,
clasa întâi, pentru actele de
curaj, abnegație şi
devotament, de care a dat
dovadă în Basarabia.

Școala Eparhială de Fete

Încununarea
activității lui George Tofan
ca şi militant neobosit pentru revenirea
Bucovinei la România,
a avut loc la Cernăuți
într-o zi de joi, pe 28 noiembrie 1918,
când la
Congresul General al Bucovinei,
s-a adoptat Moțiunea Constituantă şi
această regiune istorică (aflată timp de
144 de ani sub nemiloasa ocupație
habsburgică, teatru de război
timp de aproape 4 ani,
care a suportat de trei ori invazia
trupelor țariste şi de trei ori
a celor austro-ungare,
cu populație înjosită, evacuată, decimată,
jefuită),
era reataşată la corpul țării.
Se înfăptuia Marea Unire.

George Tofan şi un grup de scriitori români

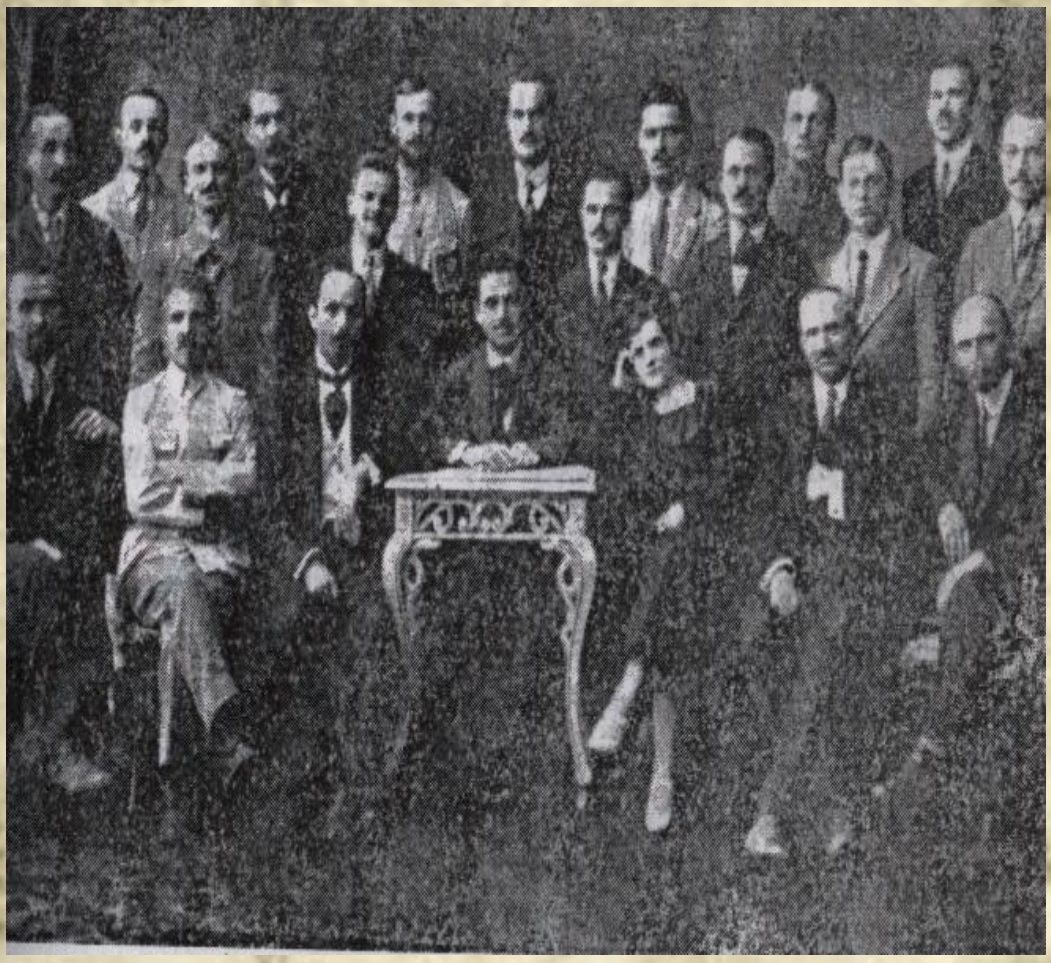

În februarie 1919
el organizează la Cernăuți,
cel de-al doliea Congres al
învățătorimii române
şi imediat după aceea, convoacă
Adunarea Generală a Asociației
Corpului Didactic Român
din Bucovina,
care se va reorganiza pe trei
secțiuni: pentru şcoli primare,
secundare şi cadre didactice
universitare,.
Din păcate el nu va putea să
participe din cauza bolii,
dar o delegație va merge la el
acasă pentru a-l felicita.

Participanți la Congresul Cultural din Suceava

În luna aprilie
a aceluiaşi an, se înfiinţează
Consiliul secretarilor
pentru administrarea treburilor
provinciei Bucovina,
iar postul de la Departamentul
de Instrucţie Publică,
i se acordă cu cea mai mare
onoare lui George Tofan
care, deşi suferind la pat,
la auzul acestei numiri, nu-şi
poate stăpâni lacrimile de
profunda emoţie provocată
şi îşi propune să se mobilizeze
ca într-o forţare de ultimă sută
de metri, pentru a-şi îndeplini
misiunea.

Comitetul Filialei Societății „Școala Română" din Cernăuți.
De la stânga la dreapta: Alexandru Buga, George Tofan, Vasile Gheorghiu,
I. cav. de Cuparencu, Ernest Rabener, D. Nosievici

George Tofan cu soția (1919)

Urmările acestor ample mişcări, au determinat, pentru prima dată în istoria Bucovinei, ca la 15 septembrie 1919, să se declare anul şcolar deschis în toate şcolile, iar la 10 octombrie să declare anul universitar deschis, pentru aproape 2000 de studenți, la proaspăt înființata Universitate Românească de la Cernăuți (fosta universitate Germană).

Chiar mai mult,
în noiembrie 1919 este ales cu
un număr impresionant de
voturi, din partea
circumscripției electorale
Rădăuți, deputat în Camera
Deputaților, al primului
Parlament al României Mari.

În primăvara lui 1920,
George Tofan se îmbolnăveşte
grav şi îşi ia concediu medical.
După o lungă suferință,
petrecută în locuința sa de la
Şcoala Normală din Cernăuți,
el va trece în dimineața zilei de
15 iulie 1920, în lumea celor
drepți.
Cu mare durere a fost petrecut
spre locul de veci,
în ziua de 19 iulie, de un
cortegiu funerar imens,
de parcă toată Bucovina se
adunase să îl petreacă pe ultimul
drum.

N. Iorga spunea:

„În sfârşit, lungul, insuportabilul martiriu al lui Gheorghe Tofan a luat sfârşit. Acela al cărui biet trup era o jalnică ruină – şi ce om voinic şi frumos fusese – se odihneşte acum în pământul ţărişoarei lui bucovinene, pe care, pe vremuri, ca puţini alţii – aş zice mai mult: ca nimeni altul – n-o sperase numai românească, ci o visase întoarsă în stăpânirea drepţilor săi moşteni.”De durere, mama lui a murit un an mai târziu, iar tatăl, după doi ani.

Pătrunşi de adâncă durere aducem la cunoştinţa tuturor rudelor, prietenilor şi cunoscuţilor trecerea la viaţa veşnică a scumpului şi neuitatului nostru fiu, ginere şi cumnat

GEORGE TOFAN

director al Şcoalei Normale de învăţători şi învăţătoare din Cernăuţi,
fost secretar-şef al Instrucţiunii Publice, fost deputat etc.

care a repausat în Domnul, Joi, în 15 Iulie a. c., în etate de 40 ani.

Înmormântarea scumpului defunct va avea loc Sâmbătă, în 17 Iulie 1920, la orele 2 d. m.

Cortegiul funebral va porni dela domiciliu: str. Ştefaniei No. 17, la biserica Catedrală şi de acolo la cimitir.

Cernăuţi, în 15 Iulie 1920.

Eutichie şi Zamfira Tofan
părinţi.

Emilia Buleandra
soacră.

Traian Bancescul
nepot.

Ioan şi Natalia Bancescul
Aurel Buleandra
cumnaţi.

Tipografia D. Dumitrescu

Moştenirea lui
trece de simpla enumerare a actelor şi dispoziţiilor emise ca preşedinte de asociaţii, secretar-şef la Instrucţie, deputat, a unor lucrări (peste 200 de titluri) şi reviste şi ziare pe care le-a plămădit chiar el sau la care doar a colaborat (19), asociaţii (12) şi comitete (7) înfiinţate de el, sau din care făcea parte, întâlniri profesionale de mare valoare şi importanţă pentru învăţământ (n.n.), şcoli sau universităţi nou înfiinţate sau reformate de pe întregul cuprins al Bucovinei, al evenimentelor culturale (şezători-literare 14, turnee teatrale- 5 şi corale - şi sociale organizate.

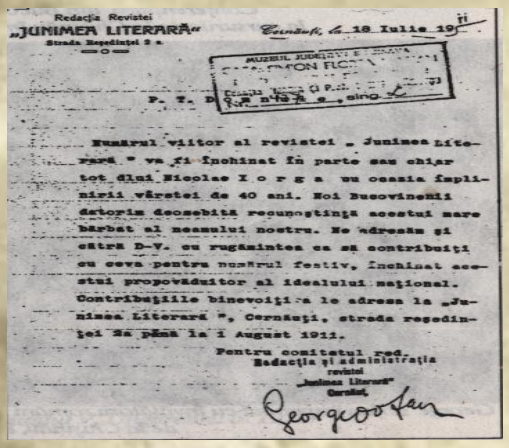

Redacţia Revistei
„JUNIMEA LITERARĂ"
Strada Reşedinţei 2 a.

Cernăuţi, la 18 Iulie 19[illegible]

MUZEUL JUDEŢEAN
CERNĂUŢI

P. T. D[illegible]

Numărul viitor al revistei „Junimea Literară" va fi închinat în parte sau chiar tot dlui Nicolae Iorga cu ocazia împlinirii vârstei de 40 ani. Noi Bucovinenii datorim deosebită recunoştinţă acestui mare bărbat al neamului nostru. Ne adresăm şi către D-v. cu rugămintea ca să contribuiţi cu ceva pentru numărul festiv, închinat acestui propovăduitor al idealului naţional.
Contribuţiile binevoiţi a le adresa la „Junimea Literară", Cernăuţi, strada reşedinţei 2a până la 1 August 1911.

Pentru comitetul red.
Redacţia şi administraţia revistei
„Junimea Literară"
Cernăuţi

Georg[illegible]

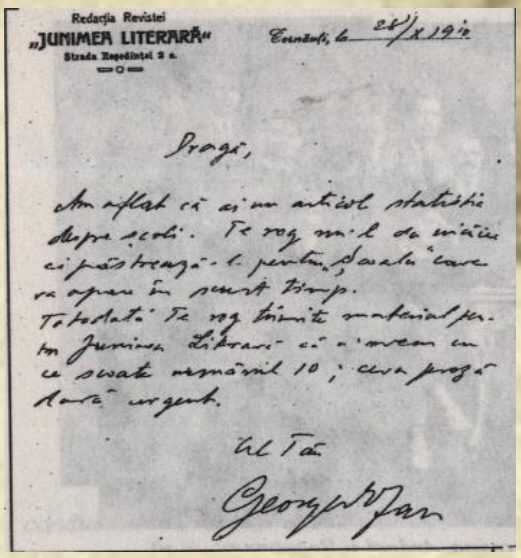

Redacţia Revistei
„JUNIMEA LITERARĂ"
Strada Reşedinţei 2 a.

Cernăuţi, la 24/X 19[illegible]

Dragă,

Am aflat că ai un articol statistic despre şcoli. Te rog mi-l dă mie să-l păstrează-l pentru „Şcoala" care va apare în scurt timp.
Totodată te rog trimite material pentru „Junimea Literară" că avem în ce scoate numărul 10; cere progă foarte urgent.

Al tău
Georg[illegible]

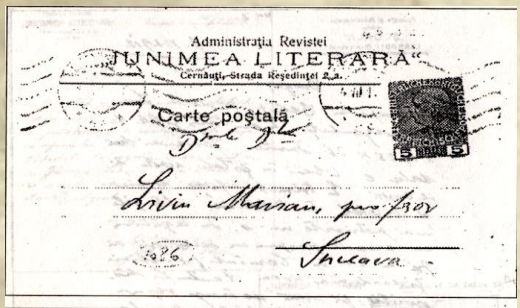

Administraţia Revistei
„JUNIMEA LITERARĂ"
Cernăuţi-Strada Reşedinţei 2 a.

Carte poştală

Dlui Dr. [illegible]

Livin Marian, prof.
Şiret

1926

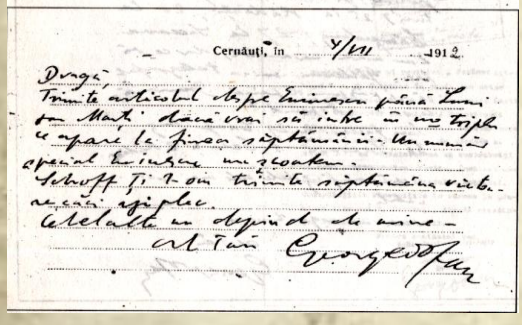

Cernăuţi, în 4/III 1912

Dragă,
Trimite articolul despre Eminescu până Luni ca Marţi dacă vrei să intre în nr. triplu ce apare la finea săptămânii. Un număr special literar nu scoatem.
Schroff îţi trimite săptămâna viitoare cărţile.
Celelalte cu drag de mine —
al Tău Georg[illegible]

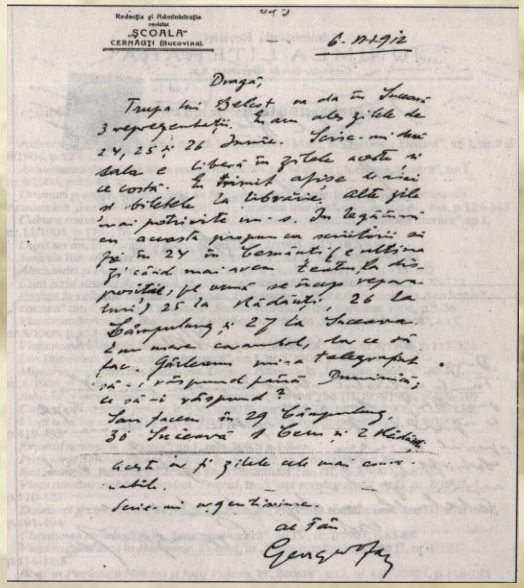

Redacţia şi Administraţia revistei
„ŞCOALA"
CERNĂUŢI (Bucovina).

6. III 1912

Dragă,
Trupa lui Bellat va da în Iunie 3 reprezentaţii. Eu am alte zile de 24, 25 şi 26 Iunie. Scrie-mi dacă sala e liberă în zilele acele şi ce costă. Le trimit apoi eu ţie şi ţi bilete la librării, alte zile mai potrivite nu-s. În legătură cu această propun ca scriitorii să fie în 24 în Cernăuţi, ultima zi când mai avem teatrul (la propriul, pe urmă se începe repetiţiile) 25 la Rădăuţi, 26 la Câmpulung, 27 la Suceava. Îmi voi face calculul, ca ce să fac. Găsiţi voi a telegrafiat să-i rânduim ceva pentru Duminică, ce să-i răspund?
Sam facem în 29 Câmpulung, 30 Suceava 1 Cern. 2 Rădăuţi.
Acest în şi zilele cele mai convenabile.
Scrie-mi urgent cât mai curând.
Al Tău
Georg[illegible]

Destinul şi personalitatea
lui George Tofan, au marcat
neamul românesc din
Bucovina, deoarece a adus
cu el focul sacru al
românilor aleşi, hărăziți să
înfăptuiască istoria,
şi l-a lăsat moştenire,
dar cu o condiție:
să nu fie lăsat să se stingă,
ci să fie întărit
şi transmis mai departe.

Mulțumiri tuturor celor care au făcut posibilă recunoaşterea lui

George Tofan

Prof. Daniela Argatu, bibliotecar
Ing. Cătălin Laslău, informatician
CCD G. Tofan Suceava